

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw”

Blijven in Jezus

En nu, kinderkens! blijft in Hem, opdat, wanneer Hij zal geopenbaard zijn, wij vrijmoedigheid hebben, en wij van Hem niet beschaamd gemaakt worden in Zijn toekomst.

1 Joh. 2 : 28.

Aan de woordjes „en nu”, waarmee deze tekst aanvangt, kunnen we zien, dat wat de apostel hier gaat schrijven, een résumé is van wat hij in het voorgaande heeft geschreven. En het is datgene waar het op aan komt in ons leven in deze tegenwoordige wereld.

Het was een gevaarlijke tijd voor de gemeente van Christus tot wie de grijze apostel van Christus zich richt. En hij is de laatste overgeblevene der oog- en oorgetuigen van de arbeid des Heeren voor zijn volk hier op aarde en eens zijn intiemste discipel. Hij kan het weten waar het op aan komt, en de gemeente des Heeren van alle tijden doet goed, aandachtig naar zijn stem te luisteren te midden van al het rumoer van stemmen die haar op andere wegen willen lokken.

Een tijd van zware bestrijding, ook van gevaarlijke verleiding staat de gemeente te wachten tot wie de apostel zich richt. Domitianus, de keizer van Rome, doet zijn best om de naam van de tweede Nero te verdienen, en dan begrijpt u het wel hoe het geloof der gemeente op de proef gesteld zal worden. Maar in dit hoofdstuk en in heel de verdere brief waarschuwt de apostel des Heeren tegen een veel groter gevaar. Dwaalleraars trachten de weerstand van de gemeente te verzwakken door enerzijds het Woord van God aan te tasten en anderzijds de gemeente te verleiden tot een compromis met de wereld. Daarom klonk in het voorgaande zo dringend Johannes' vermaning: hebt de wereld niet lief, want wie de wereld liefheeft, de liefde des Vaders is niet in hem. En hij noemt kortweg degenen, die het evangelie verdraaien door te bestrijden, dat Jezus is de Zone Gods, of dat Hij niet echt in het vlees gekomen is, en zo meer, en zeggen: dat moet je allemaal figuurlijk opvatten, rondweg antichristen. En hij eindigt straks de brief abrupt maar veelzeggend met een waarschuwing, die klinkt als klaroengeschal: kinderkens, bewaart uzelve van de afgoden!

En als hij al deze meestal gecamoufleerde aanvallen op het geloof der gemeente heeft signaleerd en aan de kaak gesteld in hun ware gedaante, dan eindigt hij hier met het innig vermaan: en nu, kinderkens, blijft in Hem.

Het is een eigenaardige uitdrukking, die de apostel hier bezigt, als hij de gemeente vermaant, te blijven in Jezus. Wij zeggen in onze taal niet, dat we in iemand blijven moeten. Wel, dat we bij iemand blijven of dat wij iemand trouw blijven moeten.

Toch is het een zeer schriftuurlijke uitdrukking. We treffen haar telkens weer aan, in het bijzonder in het evangelie van Johannes en in zijn brieven. Onze Heiland heeft de uitdrukking gebruikt, toen Hij de verhouding tot zijn gemeente tekende als die van een wijnstok tot de ranken. Ik ben de ware wijnstok, zo zei Hij, en gij de ranken. Daarom moet ge vrucht dragen. Daar zijn ranken voor. Maar evenals een rank geen vrucht kan dragen, zo ze niet in de wijnstok blijft, zo kunt gij geen vrucht dragen, zo ge in Mij niet blijft. En dan voegt Hij daar aan toe: Blijft in Mij, en Ik in u.

Blijven in Jezus, dat is dus: evenals een rank aan de wijnstok, leven uit Hem, al onze kracht uit Hem ons toeëigenen zoals een rank het levenssap opzuigt uit de wijnstok, en vrucht te dragen voor Hem, te leven vóór Hem, zoals we leven dóór Hem.

Blijven in Jezus, dat is dus niet een vaag mystiek ons trachten te verzinken in de Heere, zoals de mysticisten dat als het hoogste hebben aangeprezen. O neen, dat blijven in Jezus wordt hier heel nuchter en praktisch verklaard als een leven niet in dromen maar in daden. Lees maar hoe Johannes al in vs. 24 is begonnen met dat blijven in Jezus te beschrijven.

Hetgeen gijlieden van den beginne gehoord hebt, dat blijve in u. Indien in u blijft wat gij van den beginne gehoord hebt, zo zult ge ook in de Zoon en in de Vader blijven. In vs 5 stond al: hieraan kennen we dat in Hem zijn: zo wie zijn Woord bewaart. Die zegt, dat hij in Hem blijft, die moet alzo wandelen gelijk Hij gewandeld heeft. En Johannes blijft zo in de lijn van zijn Meester Johannes indien ge Mijn geboden bewaart, zo zult ge in Mijn liefde blijven.

Merkt ge wel hoe het er staat: zijn geboden bewaren, dat is veel inniger, dan ze doen. Ge kunt de geboden opvolgen uit vrees voor straf, ge kunt ze doen uit gewóónte, of om de mensen. Maar Jezus' geboden bewaren, dat is ze doen, omdat ge er voortdurend bij denkt: Hij zei het, Hij vroeg het, onze Heiland, in het uur, dat Hij voor ons ging lijden en sterven en zijn leven voor ons gaf. Zo bewaart een kind wat zijn gestorven vader of moeder in hun laatste ogenblikken vroegen. En die woorden bewaren betekend dan: met vlijt en ijver en vooral met liefdevolle gedachte aan de persoon die het vroeg ze onderhouden en doen, en zo leven als Hij het vroeg.

Nu, die geboden van onze Heere Jezus, die zijn ons door de apostelen opgetekend in de evangeliën. Denk aan de Bergrede. Denk aan zijn gesprekken met zijn jongeren. Denk aan die laatste uren, zoals Johannes ze opgetekend heeft in Joh. 14, 15, 16 en 17. Kortom, leven zoals de Heere het wil, en gedurig herlezen en u met liefdevolle aandacht indenken wat de Heere wil, dat is zijn geboden bewaren en dat is in Hem blijven.

Wat hebben we dat nodig, dat de apostel ons dat nog eens weer in herinnering brengt! Och, het gold al in zijn tijd, dat alles die kinderkens, waaraan hij schrijft, van Jezus af wou trekken en zijn woorden wilde doen vergeten. Hij zei het al zo dringend: Heb de wereld niet lief, noch hetgeen in de wereld is. Hoor hoe schoon de kanttekeningen uitleggen wat dat is, de wereld liefhebben. De wereld, dat is, zeggen de kanttekeningen, de dingen, die buiten de rechte kennis en dienst van God in deze wereld van wereldse mensen groot geacht, begeerd en nagestreefd worden.

Wat jaagt de wereld na? De begeerlijkheid des vleses: wat lekker is en aangenaam en wat de zinnen streelt en verzadigt en ook de hartstochten bevredigt; de begeerlijkheid der ogen, dat is alles willen hebben wat het oog bekoort, de rijkdom; de grootsheid des levens, dat is de eergierigheid of de hovaardigheid, die de wereldse mensen in hun leven betonen in pracht en verheffing boven hun naasten. Die wereld mogen en moeten we niet liefhebben, want je kunt niet blijven in Jezus en tegelijk die andere dingen zoeken, die het hart en de zinnen meeslepen en vervullen. Die al die dingen zoekt, en daarvoor leeft, die vraagt wat hij zélf graag wil en wat de

UIT DE INHOUD:

<i>Blijven in Jezus</i>	J. v. D.
<i>Bilderdijs Epos (II)</i>	J. B.
<i>Om de gemeenschap met Christus</i>	C. V.
<i>Bezinning op de kerkelijke situatie</i>	P. G.
<i>De Chinese draak (II Slot)</i>	J. M.
<i>Tussen Humanisme en Calvinisme</i>	G. P.
<i>Boekbespreking</i>	A. J. D.; T. K.; B. J.
<i>Persschouw</i>	C. V.
<i>Van hier en ginds</i>	
<i>Kerknieuws</i>	

wereld en de zinnen willen. Maar wie de wille Gods doet, vraagt wat de Héere wil, en laat zich dáárdóór beheersen. En hier is dit alles nog aangepunt: wie blijft in Hem, die laat zich beheersen door liefde en eerbied voor de gemeenschap aan zijn Heiland en leeft bij zijn Woord. Omdat Hij het vroeg, die voor ons stierf.

Is het ook voor ons niet nodig, dat juist in onze tijd dit ons op de ziel gebonden wordt? Want de wereld doet haar uiterste best in onze tijd om ons daarvan weg te trekken. O, Johannes zou ook in onze dagen met dringende, bezorgde liefde zeggen: en nu, kinderkens, blijft in Hem. Alles trekt ons, sleept ons daarvan af en sleept ons mee, ieder heeft het zo druk om voor en met het leven klaar te komen en het wordt al rumoeriger. De jeugd wordt overladen met leerstof, en heeft geen tijd. Alles doet zijn best om ons af te trekken, dat we niet tot onszelf komen. Maar daar moet ge tegen strijden, er zullen weer stille uren moeten zijn, van biddende studie van zijn bevelen, omdat we de Heere liefhebben. We zullen weer mensen moeten worden, die in de bijbel thuis zijn omdat er tegenwoordig ook vele antichristen zijn, die het Woord van de Heiland ontkrachten, er zijn vele verleiders. Maar blijft in Hem, blijft bij het eenvoudige Woord! Luister alleen naar Hem, niet naar de antichristen, al komen ze met schoonschijnende woorden, maar die u aftrekken van wat Hij wil. Want het enige wat er nodig is voor tijd en eeuwigheid, dat is: blijven in Hem.

Want waarmee de apostel zijn smeekbede aandringt, vindt ge in dat „opdat” wat er volgt.

Waarom moeten we nog des te meer in Hem blijven? Opdat, als Hij zal geopenbaard zijn, we niet door Hem beschaamd worden bij Zijn komst, maar dat we dan vrijmoedigheid hebben. Zowel het verleden als de toekomst moeten ons dus dringen om in Hem te blijven. We moeten in Hem blijven, en Zijn geboden bewaren, omdat Hij het heeft gevraagd, toen Hij nog bij ons was. En we moeten des te meer in Hem blijven, opdat we Hem vrijmoedig kunnen verwachten als Hij wederkomt.

De wolken, die Hem eenmaal aan het oog der discipelen, die Hem nastaarden, hebben onttrokken, zullen zich eenmaal weer openen om Hem door te laten. Dan wordt Hij weer onthuld. Dan wordt Hij geopenbaard. Dan schuiven de wolkgordijnen uiteen waarachter Hij is verdwenen, en daar is Hij! Aller oogen zal Hem zien. En zijn tweede komst is anders dan zijn eerste! Dan houdt Hij Zijn koninklijke intocht. Er staat een woord, dat ook gebruikt wordt voor de komst van de Romeinse keizer als hij inspectie kwam houden in zijn provincies. En dan neemt Hij ook zitting

als Rechter, om te oordelen wat we gedaan hebben hetzij goed, hetzij kwaad! En dan zal Hij ook ons leven bezien of het in Hem gebleven is. Of we Hem trouw gebleven zijn, als dienstknechten, die hun Heer wachten.

Zullen we dan vrijmoedigheid hebben? Zullen we Hem dan zonder vrees kunnen ontvangen? Johannes gebruikt hier een woord, dat zo iets inhoudt als de blijdschap, de vrijmoedige vreugde waarmee kinderen hun vader tegemoet lopen wanneer hij weerkomt. Ze vliegen naar hem toe, zo blij zijn ze: daar is vader! Nu, de apostel sprak immers in zijn vermaning om bij Jezus te blijven, zijn kinderens toe? Kinderen van God? Die zullen toch niet bang en beschaamd behoeven te zijn als hun Heiland en Koning weerkomt? Die vergeten toch niet hun Heiland, die hen opdroeg: doet dat totdat Ik kom? Die hebben toch naar Hem uitgezien, en die leven toch, zodat Hij het straks mag zien?

Als we ontrouw zouden zijn, als we niet in Hem gebleven zouden zijn, als we ons van Hem hadden laten aftrekken en van de eenvoudige gehoorzaamheid, als we het op een accoord met de wereld gaan gooien en die liefkrijgen, dan zouden we door Hem beschaamd worden bij Zijn komst. Maar ook als we misschien wel druk redeneren over Gods Woord, het zo heel precies kunnen aangeven waar anderen afwijken van dat Woord, maar het is niet de liefde tot Christus die ons dringt, en we de waarheid misschien betrachten, maar niet in liefde. Dan zouden we onszelf nog bedriegen, dan zouden we straks nog beschaamd staan als Hij komt. En wat is dat erg: ménen binnen te gaan, en tóch afgevozen, toch buitengeworpen te worden!

Maar wie van ons zal dan vrijmoedigheid hebben als Hij wederkomt? Een Petrus durfde zelfs zijn Meester wel te vermanen, omdat hij meende alles zo goed te weten, maar toen, in die nacht, op de berg der verheerlijking, de Heere daar stond in Zijn heerlijkheid, toen vreesde hij met grote vreeze. En Johannes, die aan Jezus' borst viel, toen Hij hier nog op aarde was, viel op Patmos als dood aan Zijn voeten. En als we dan bedenken wat er juist daarvan terecht komt: het blijven in Hem, het leven met het hart voor onze Heiland en Koning, dan kan de angst ons om het hart slaan: wie zal de dag Zijner toekomst verdragen?

Ja, ik heb de Heere wel lief. Maar bij mij is het nog maar ach zo'n klein beginsel! Telkens ben ik er weer bij weg. O zo vaak laat ik me weer aftrekken van Hem.

Nu, als dat beginsel er maar is. En als er maar een oprechte droefheid naar God is. Want die werkt een onberouwelijke bekering tot zaligheid. Maar dan alles losgelaten waar uw Heiland buiten staat. Geen gedeeld leven meer leiden. Niet alleen maar over de waarheid praten, maar de waarheid dóén. Biddende: Laat me in U blijven, groeien, bloeien, o Heiland, Die de wijnstok zijt! Dan zal Hij ons de kracht geven en ons bij zich houden, en Hij zal bij Zijn komst zeggen tot hen, die bleven in Hem, hoe er ook aan hen getrokken is, om ze bij Hem weg te trekken: Komt, gij gezegenden des Vaders, beërft dat koninkrijk, dat Ik voor u weggelegd heb! Ga in in de vreugde uws Heeren!

Heerenveen.

J. van Dijk.

POLEMIEK

Wij hebben hierbij tegen twee fouten op onze hoede te zijn, dat wij niet door te zwijgen of door te verbloemen de schijn op ons laden van hen — de vijanden der waarheid — te vleien, want dat zou een trouweloos zwijgen zijn, waardoor wij de waarheid zouden prijsgeven; vervolgens, dat wij niet met onbeschaamdheid of onmatigen toorn handelen, zoals dikwijls sommigen lieden plegen te razen, wanneer zij met anderen strijden. Er behoort dus ernst te wezen, doch gematigde ernst; er moet vrijmoedige bestraffing zijn, doch zonder ijver die vervloekt.

Calvijn

BILDERDIJKS EPOS

1809—1959

II

De onmiddellijke aanleiding tot het paroxysme dat aan dit stuk het aanzijn gaf, lag in het vlak der alledaagse dingen. De koning had aan Bilderdijk, in het kader van de werkzaamheden van het door hem gestichte Instituut van Wetenschappen, waarin hij den dichter, zij het met groten tegenzin, een allerbelangrijkste plaats had weten te doen innemen, gevraagd, tot roem der nationale letteren ook een epos te schrijven.

Na lange aarzeling en veel mijmeren was hij ondanks sterke innerlijke reserves tegen het einde van het jaar 1809 in een zo sterke dichterlijke veine gekomen, dat hij, veelal ziek thuis liggende, in een achttal weken vier zangen als in één adem voltooide. Het is aandoenlijk, den naar ziel en lichaam lijdenden ziener hier te volgen. Het is de door de romantiek gegrepen classicist Bilderdijk die gedurende dat jaar aeger somnians in insomniis — zoals hijzelf zegt — zich het stoute, min of meer giganteske heldendicht droomt van twintig of vier en twintig zangen, waarin op het spoor van Milton, zonder strijd met de Heilige bladeren, maar met vrije werking van de fantasie, een voorwereld wordt ontworpen van kolossale evenredigheden, waar een boven alle menselijke maten zich verheffende held den tragischen kamp voert van den koning onder God tegen de samenspannende machten van Kainieten, Reuzen, paradijsgeesten en bare duivels. Een epos in den zin der Grieken, maar waardig aan de hemelse engelen. Met een schone en rijke verscheidenheid van episoden of bijverdichtels in de strenge eenheid van daad. De held, voorwerp van duivelse bestrijding, maar bovenal van de Goddelijke voorzienigheid, die in de dichterwereld behoort voor te zitten, zal niet koud zijn als de koele, bedaarde Godefridus van Tasso of de voorzichtige, te weinig bruisende Aeneas van Virgilius. Maar onder de gevallen zonen van Adam die zich verhardten en zich tot afschuw en afschrik der hogere wezens maken, eerbiedwaardig door alles wat de zinnelijke en zintuiglijke verbeelding betoveren kan, een vrije schepping van zijn geest! Ook het wonderbaarlijke, de „machine”, behoeft niet te ontbreken, maar ze zal meer áánsprekend, warmer zijn dan die van Tasso of zelfs Milton, die niet meer geschikt is ons medevoelen op te wekken met haar louter eenvoudige goede en volstrekt hatelijke geesten. Zijn fantasie gaat bij het apocriefe boek van Henoch, en bij de oude rabbijnen te markt en stoffeert zijn wereld met een verscheidenheid van wezens in overvloed: naast mensen van gewone en buitengewone natuur en goede en kwade engelen een geslacht van onvervallen paradijsmensen, der engelen speelgenoten, zonen van Adam, voor den val geboren, van wie er zich overgeven aan aardse minnarijen en vaders van de goddeloze reuzen worden. Niet de zondvloed zal den fabel uitmaken, maar de oorzaken die tot den zondvloed hebben geleid. Ook hier borgt hij bij de oude Joden en hun dichterlijke legenden rond de mythologische exegese van teksten uit Ezechiël en Job: de reuzen als paradijsbestormers, door den zondvloed in volle wapenrusting naar het dodenrijk gesleurd en daar onder het water wegkrimpand voor Jahweh. Het rijst alles voor hem op als een verleden, dat een teruggetrokken heden is. Ziedaar het onderwerp, dat zijn gehele gevoel kan vervullen en van alle kanten op eens en gelijkelijk aandoen en waarvan het belang voor zijn hart-zelf „ongelijkbaar” is. Zal hij ooit als dichter zo zijn vaderland van nut kunnen zijn, zal hij ooit zo de stem van zijn hart kunnen laten doorklinken tot zijn afgedwaalde volk en ver daarbuiten? Maar tegelijk is er de aarzeling. Hij is voor een epos te oud; doet hij 't al, hij zal het niet ten einde brengen. Ook zal de natie zijn wereld niet verstaan. Ware 't een frivole tovergodinnen-wereld, zo ware 't iets anders; maar deze! En uit zijn innigst zelfgevoel rijst de vraag: grijp ik niet hoger dan eens Christens gods-vrucht past?

Toch, tijdens een periode van ziekte, en

dus rust van het drukkend werk voor het Instituut, wordt zijn droom een obsessie en stort hij zijn verzen uit, tot vier zangen van vijf tot zeven honderd verzen op het papier staan. In een tweedelige Aanroep smeekt hij de Dichtkunst hem voor dalen te behoeden, en den Verlosser, hem voor te hoog stijgen te bewaren. Langzaam komt het stuk op gang. Na beschrijvende ophelderingen over de voorwereld van Kainieten, Sethieten en reuzen ontwikkelt het episch gebeuren zich naar strak patroon in weinig dagen. De inwerking der hogere machten is hierbij essentieel; de bijna strategische voorbereiding in het plan opvallend. De aandoenlijk-verheven episode van de verleide en berouwvolle Elpine scheidt in den tweeden zang episch perspectief door de paradijsgeschiedenis en de afkomst der reuzen te onthullen en tevens de eerste roerselen van den opstand, die de wraak van de Almacht in zal roepen. Tegen dien achtergrond is Argostan een voorbereidende, contrasterende, wellicht ook verbergende en daardoor retarderende figuur t.o.v. den komenden held. Pas als hij gevallen is in den strijd in eigen kamp tussen bijgeloof en ongelooft, verschijnt in het midden van dit voórgedeelte Ségol, die de komende zangen beheerst, eerst als voorwerp van helse list, daarna van goddelijke bescherming en verkiezing, die listen ten spijt. Beraadslagingen, lagen en voorspoken van de hel vervullen den derden zang. Maar de laatste regel klinkt als een rei van Vondel aan het einde van een bedrijf: „Het lot vervolgt zijn loop en kent geen voorspook dan in God.”. Tragisch en somber-verheven is Ségol in zijn bovenmenselijken, ongelijken strijd tegen de reuzen; majesteitelijk-in-alles, tot in wijze van lijdén en treuren toe.

Grote epische kracht toont de dichter in de schildering van het veldtochtsplan en van de nachtwake bij de gesneuvelden, waar de vorst op het horen van een van Enos' offerzangen zijn hart openstelt voor den waren God. Nog komt de hel en zendt de pest in het leger. Maar dan breekt het af. De veine heeft uit. Daags na Kerstmis 1809 leest hij twee van de vier zangen in een buitengewone vergadering van het Instituut. Maar dat is voorlopig het laatste.

Uiterlijke omstandigheden moeten hier wel een grote rol hebben gespeeld. Koning Lodewijk was naar Parijs ontboden, waar hij sedert als een gevangene vertoefde. De ondergang der natie was daarmee in principe bezegeld. De uitbetaling van het pensioen stagneert en verlamd broodsgebrek sluipt de woning van den dichter weer binnen. Hij lijdt onbeschrijfelijk, meest om zijn vrouw. Eind Januari reeds is hij der wanhoop nabij en bang voor zichzelf. Zijn geest gaat broeden op de vreselijke gedachte van zelfmoord en in Maart stort hij zijn ziel daarover uit in een geschrift dat pas in het sterfhuis is gelezen. Het is een kreet om redding, een schreiende en schrijnende klacht over het wee van zijn vrouw, een vloek tegen Holland: dat Holland verga — en zijn gedachtenis! Maar het epos kan hij niet loslaten. Tegen het einde van diezelfde maand stelt hij een verhandeling op over de „machine” in het heldendicht en leest die in het Instituut. Was dit het punt, waarop hij nu vast dreigde te lopen? Het duurt nog weer bijna twee maanden, voor hij voorlezing doet van den vierden zang: Segols veldtocht tegen de reuzen. Terwijl de Franse legerbenden steeds verder Holland binnendringen en Lodewijks koningschap niets meer is dan een loze schijn, begint hij dan toch nog een vervolg: de laatste wanhopige worsteling van Segol met de binnengevallen overweldigers. Segols gestalte krijgt in dien zang iets bovenaards; zijn gemoedsaandoeningen worden getekend met oosterse, bijbels klinkende hyperbolen. Aan het eind van het laatste gevecht, door hem gewonnen als met het zwaard van Gideon, schijnt iets goddelijks uit zijn oog te stralen. Maar het wee om Zilfa, zijn gade, doet hem wegmelten in zijn leed. Hij hergeeft de eens begeerde kroon van het aardrijk aan den God der goden, smeekt Dezen Zich aan zijn hart bekend te maken, en wordt op die bede weggenomen van de aarde, een hemelse stem tegemoet door de lucht.

J. Bosch.

Taipei; de vierde ds Samuel W. S. Cheng, inspecteur van een Zendingsgenootschap in Taipei, en de vijfde de heer Kyung Rai Kim, leider van de godsdienstige afdeling van een nieuwsbureau in Seoul in Korea.

Deze vijf mensen hebben de druk van het communistisch regiem in China aan den lijve ondervonden.

Ds Pong, geboren in Peking in februari 1918, verliet het vasteland van China in februari 1950. Toen de communisten de macht in China in handen kregen was ds Peter Chu Pong voorganger van een gemeente in Nanking van 120 leden. (Waarschijnlijk bedoeld de adressen. In Amerikaanse kerkelijke kringen is men niet gewoon doopleden, kinderen, mee te tellen zoals wij doen, die het aantal zielen tellen. Zij tellen de belijdende volwassen leden; praktisch vaak de adressen). Het was 1949 toen de communisten de macht in handen hadden gekregen. Het kerkelijk werk ging gewoon door tot augustus 1949. Toen begonnen de moeilijkheden. Wat waren dat voor moeilijkheden? De communisten begonnen iedere dag bij hem te komen en hem vragen te stellen. Vragen over de kerk en de zendingen en over alles wat tot de godsdienst behoorde. Zij wilden weten of hij relaties onderhield met buitenlandse zendingen; of hij financiële hulp van buitenlandse zendingsinstaties kreeg; of hij relaties met hen had vóór de oorlog; wat de leden van de kerk moesten geloven voor zij gedoopt konden worden.

Op de vraag of hij heeft begrepen waarom de communisten dit alles wilden weten, antwoordde ds Pong dat zij graag iets wilden vinden dat hun een motief zou kunnen verschaffen om de gemeente te kunnen vernietigen onder de schijn van recht.

In de eerste tijd waren ze zeer vriendelijk maar later begonnen ze op een verschrikkelijke manier op te treden. Ze begonnen te informeren naar de maandelijkse bijdragen en de inkomsten van de leden van de gemeente. Zij wilden weten waarvoor het geld werd gebruikt; hoeveel hij voor zich en zijn gezin maandelijks uitgaf. Ik moest een gespecificeerd verslag geven van mijn dagelijkse uitgaven voor de maaltijden, de kleding enz. voor elke dag van de week; en van de inkomsten, welke soort mensen bijdragen gaven en hoeveel. En of de mensen die geldelijke bijdragen gaven, dit vrijwillig deden of dat ik ze onder druk zette. Zij wilden weten of ik georganiseerd evangelisatiewerk deed. En hoe en waar.

Na dit onderzoek begonnen zij — dat was dus een volgend stadium — al zijn godsdienstige en theologische boeken te lenen. Ook de boeken die hij in zijn dienstwerk in de gemeente gebruikte. Tenslotte leenden zij zijn laatste boek. Een boek over Openbaringen. Dat boek begrepen zij niet. Zij waren van mening, dat er iets geheimzinnigs in verborgen was; een of andere geheime code die zij niet kenden. Toen ds Pong hun vertelde dat dit boek handelde over de wederkomst van de Here Jezus, gaf de communist, die ondervroeg hem een klap in zijn gezicht en daarna sloeg hij hem zo lang tot hij er bij neerviel en niet meer kon opstaan. Ze waren vast overtuigd dat er een geheim in dit boek verscholen zat met betrekking tot spionage-werk. Zij zeiden dat alle buitenlandse zendingen altijd spionnen waren. Ds Pong was geboren in een zendingshuis en opgevoed door zendingen, welnu het lag voor de hand dat zij hem, uitgaande van hun vooropgezette overtuiging dat alle buitenlandse zendingen spionnen waren, niet vertrouwden en niet geloofden.

De volgende stap die de communisten ondernamen was, dat zij een „vormingsklas” uit de gemeentelieden samenstelden en die in de kerk, waar de eredienst placht te worden gehouden, deden bijeenkomen. Twee weken lang deden zij hun best om de gemeentelieden de „hersenen te spoelen”. Ds Pong werd beschuldigd dat hij een knecht van de imperialisten en een trekhond van de zendingen was. Deze „vorming” ging aldus in zijn werk, dat gedurende twee weken, de leden van de gemeente elke dag, van de morgen tot de avond werden onderwezen in de communistische leerstellingen. Daarbij waren drie hoofdpunten: 1e. Zij ontkenen radicaal dat er een levende God zou zijn in het heelal. Zij vertelden en onderwezen de mensen dat het heelal was ontstaan door evolutie. 2e. Zij loochenden, dat de Here Jezus Christus be-

staat en dat zijn verlossingswerk werkelijkheid is. Jezus Christus zou — zo vertelden zij de mensen — een gewone timmerman zijn geweest — het volk zou Hem gekruisigd hebben, omdat Hij hen wilde leiden op een weg van contra-revolutie. 3e. Zij vertelden de mensen dat het Christendom een godsdienstig instrument van de buitenlandse imperialisten zou zijn om het Chinese volk te bedwelmen en het aldus te verkopen als slaven.

Toen deze „hersenspoeling” voltooid was kwam de volgende stap.

Toen werd een beschuldigings-samenkomst belegd waarin ds Pong, zijn vrouw, de ouderlingen en de diakenen van de gemeente beschuldigd werden, dat zij **imperialisten** waren. Hun handen werden gebonden met een lang touw en ze werden gedwongen op het platform van de kerk te knielen met op hun borst borden waarop met grote letters stond: schuldig aan misdaad! Zij werden in het gezicht geslagen; hun lichaam dubbel gebogen en koud water op hun hoofden gegoten. Onwillekeurig denken we aan dat wat de soldaten de Here Jezus hebben aangedaan toen Hij vals beschuldigd werd. We denken ook aan Zijn woord tot de discipelen over hetgeen hun te wachten zou staan in de wereld. Zij hebben mij vervolgd ze zullen ook u vervolgen. Zij hebben mij gehaat ze zullen ook u haten. Want een dienstknecht is niet meer dan zijn heer. We kunnen deze woorden vaak moeilijk begrijpen in onze gemakkelijke tijden. In China hebben de christenen door ervaring geleerd wat de Here Jezus heeft bedoeld.

De kinderen van ds Pong werden gedwongen erbij te staan toen hun ouders mishandeld en vernederd werden in het openbaar. En als zij gingen huilen kregen zij slaag. De communisten wilden, dat ds Pong zou bekennen dat hij met de imperialisten had geheuld, en dat hij zou vertellen waar hij al het geld had dat hij van de zendingen moest gekregen hebben volgens hen. Zij wilden dat hij zou bekennen en vertellen wat voor wapens en radio's de zendingen hem gegeven hadden.

Op de vraag wat er gebeurd zou zijn als hij gezegd zou hebben wat de communisten wilden dat hij zou zeggen, antwoordde ds Pong: dan zouden zij mij onmiddellijk gedood hebben. Zij zouden mij in elk geval in de gevangenis geworpen hebben, maar als ik bekend had zouden ze mij op staande voet gedood hebben.

Na deze beschuldigings-samenkomst werden ds Pong en zijn vrouw in de gevangenis geworpen. Daar kregen ze gedurende 46 dagen slechts eens per dag eten. Daarna werd hij plotseling vrijgelaten en werd hem meegedeeld dat het Chinese Volk hem werkelijk genade had verleend. Zij zeiden dat hij naar huis kon gaan en dat hij thuis zijn zelfbeschuldiging kon gaan opschrijven op zijn gemak. Daarna zouden zij dan voorbereidingen treffen voor een herhaling van deze schuldbelijdenis in het publiek. In werkelijkheid zat achter deze plotselinge vrijlating een poging om zijn gangen te bespieden door geheime politie en op deze manier zijn relaties uit te vinden en zo mogelijk ook anderen in hechtenis te nemen.

Na zijn in vrijheidstelling wist ds Pong na drie dagen in Nanking te zijn gebleven, te ontkomen naar Shanghai eerst, en daarna naar Hongkong.

En zijn vrouw? Zij werd niet vrijgelaten.

De communisten probeerden haar er toe te bewegen zich van haar man te laten scheiden. Ze sloegen en martelden haar om haar er toe te bewegen de papieren betreffende echtscheiding te tekenen. Zij brachten de zaak voor de rechtbank. Na veel marteling heeft zij de papieren betreffende scheiding ondertekend. Toen werd zij vrijgelaten. Tenslotte wist zij in 1951 ook te ontkomen naar Hongkong.

Op de vraag van de voorzitter van de commissie of de methoden die de communisten op hem hadden toegepast dezelfde waren die op andere protestantse dominees op het vasteland van China werden toegepast, antwoordde ds Pong: Yes, sir; they followed the same pattern with everyone. (Zij hadden hetzelfde patroon bij iedereen). Zij willen de kerken verwoesten en doen dat door eerst de predikanten te likwideren. Daarna kunnen zij het geloof van de mensen te beter vernietigen.

Op de vraag of er nog kerken bestaan op het vasteland van China antwoordde hij: de kerken die nog bestaan, zijn geen christelijke kerken; het zijn propaganda-kerken die mogen werken voor de communisten. De predikanten van deze kerken? Ds Pong zegt: zij zijn geen christenen. Het zijn allen communisten. Propagandisten voor het communisme.

We hebben uit het proces-verbaal van het verhoor van de vijf bovengenoemde mensen maar iets verteld van de ervaringen van één van hen. Lang niet alles. Wat ds Pong heeft beleefd is het minste van wat deze vijf mensen uit eigen ervaring weten te vertellen. We gaan maar niet verder met de aziatische wredeheden te vertellen.¹⁾ Laat het ons ter lering zijn. Zo wordt in een ander deel van deze zelfde aarde waarop wij wonen en werken in vrijheid en omringd van genietingen, smaadheid en verdrukking en lijden gedragen om de naam van Hem, Die om de wereld te redden de hemel verliet.

De grote rode draak spuwt water uit zijn bek om, indien het mogelijk ware, de rest van het zaad der Vrouw te verdelgen. Gelukken zal het hem niet. Omdat Christus overwonnen heeft en Zijn macht niet kan gebroken worden. Maar als dit niet zo ware dan zag het er niet best uit met de toekomst van het zaad der Vrouw op aarde.

Ook in Europa niet.

Ook in Nederland niet.

J. Meester.

¹⁾ Zie uitvoerige fotocopies van een deel van de inhoud in de „Christian Beacon” van 25 juni 1959, red. dr Carl Mc Intire.

²⁾ Wij volgen bij het weergeven van de Chinese namen de Engelse spelling. Te bedenken dat de letter u als een nederlandse oe dient te worden uitgesproken.

³⁾ Als ons blad ruimte genoeg en schrijver tijd in overvloed had — zou er een lang verhaal zijn samen te stellen over de ervaringen van deze vijf, een verhaal zonder sensatie maar nuchter en eerlijk, en in zijn nuchterheid aangrijpend.

Tussen Humanisme en Calvinisme

I: INLEIDING

Dr. J. J. Buskes, **Hoera voor het leven**, Uitg. De Brug, Djambatan N.V. Amsterdam, 1959.

Op één der moeilijkste momenten van ons volksbestaan, op 10 augustus 1940, toen de Duitsers over onze grenzen waren, maar het houden van politieke vergaderingen ons nog toegestaan was, heeft Dr. H. Colijn op een grote volksmeeting in de Apollohal te Amsterdam, welke bijeenkomst grotendeels gericht was tegen de „Nederlandse Unie”, waarvan destijds de tegenwoordige Minister President Prof. Dr. J. E. de Quay één der leiders was, een rede gehouden, die reeds om één opmerking van groot belang was.

Die opmerking luidde: „Maar ook zal men iets anders moeten beseffen. Dit n.l., dat het Nederlandsche volk nu eenmaal uit

drie groote geestelijk verschillend georiënteerde groepen is samengesteld. Een derde van dit volk is, om het maar in gewone taal te zeggen, orthodox Protestant, een derde is Rooms-Katholiek, een derde is gegrepen door de grondgedachten van het humanisme. Deze drie groote geestelijke stroomingen zijn er nu eenmaal in ons volk en bij allen arbeid, die op praktisch terrein verricht wordt, zal men ook met dat feit moeten rekenen. Dat bedoel ik o.a. met de aanvaarding van de historische beginselen waaraan onze Staat zijn oorsprong dankt”.

Dit woord, gesproken door een Christelijk Staatsman na vijftigjarige staatsdienst, waarvan dertig jaar doorgebracht in de nabijheid van Koningin Wilhelmina, verdient ook vandaag niet te worden vergeten, en het is noodzakelijk dit woord te overdenken wanneer

wij de plaats willen bepalen van de mémoires die Ds. Buskes onlangs heeft gepubliceerd.

Het woord van Dr. Colijn in 1940 bevat een waarheid die in Calvinistische kring niet immer aanvaard is als *concreet uitgangspunt*, maar toch is het waar: vanaf het moment dat er sprake is van een eigen Nederlandse Staat, hebben drie geestelijke „volkeren” Nederland bewoond: de Rooms-Katholieken, de Humanisten en de Orthodox-Protestanten!

Ieder dezer „volkeren” is aan het gevaar onderhevig te leven alsof de andere twee „volkeren” niet bestaan, dan wel alsof wat deze twee andere „volkeren” beleven en belijden slechts voortkomt uit domheid of oneerlijkheid!

Gegeven deze zeer merkwaardige opbouw van de Nederlandse samenleving moet ieder dezer drie „volkeren” doordrongen zijn van de voorwaarden tot alle échte cultuurvorming: *zelfrespect* en *zelfcritiek*.

Het *zelfrespect* hangt nauw samen met het bewaren van het éigene, het specifieke van eigen volksgroep, en heeft dus veel te maken met wat Abraham Kuyper met het woord *antithese* aanduidde. De *zelfcritiek* heeft te maken met de omgang met andere volksgroepen, en heeft dus iets te maken met wat de doorbraak verstaat onder de term *solidariteit!* In beide gevallen moet het eigen geluid van zulk een „volk” zo open mogelijk doorklinken. Kan *zelfrespect* er ons toe brengen de *eenheid* met een andere volksgroep af te wijzen, de *zelfcritiek* doet de *samenwerking* met andere volksgroepen als mógelijkheid fungeren, op straffe van een isolationisme, dat eigen volksgroep meer kwaad dan goed doet.

In dit alles spelen *conflict-situatie* en *vervreemdings-situatie* een voorname rol, welke beide meestal in omgekeerd evenredige verhouding met elkaar staan: hoe groter de vervreemding, des te minder veelal het conflict; maar ook: hoe heviger het conflict, des te minder nog de vervreemding.

Juist diegenen bijvoorbeeld (om een voorbeeld binnen kleiner verband te noemen) die vanuit onze vrijgemaakte pers week in week uit uitvaren (hier uiteraard als scheepsterm gebezigd!) tegen de synodaal-gereformeerden, bewijzen daarmee (wellicht onbewust!) een bijzondere binding jegens de synodaal-gereformeerde leiders te hebben, en zelfs moet de vraag gesteld worden of zulk een jarenlange polemiek niet bewijst dat men niet steeds in staat is een eigen milieu te scheppen dat níet afhankelijk is van suggesties van „de overzijde”, waardoor men eigen denken en schrijven immers vrijwel bepalen laat.

Zo eenvoudig en in zekere mate „vanzelfsprekend”, door ervaring en historische studie onderstreept, dit woord van Colijn velen onzer in de oren klinkt, zo moeilijk is het er werkelijk naar te leven! Men kan gerust zeggen dat het een zegen voor Nederland is geweest dat geen dezer drie „volkeren” ooit volop de baas is gebleven in ons land. Dit zou namelijk een in eigen oog even kuise als in anderer oog even onherroepelijke wurging betekend hebben der beide níet aan het bewind zijnde „volkeren”.

Hoewel ik overtuigd en zelfs enthousiast Calvinist ben, wil ik wel erkennen ongaarne de Calvinisten alléén aan het bewind te zien, vrezende wat de macht der predikanten ten gevolge zou hebben, gelijk in de Zestiende en Zeventiende Eeuw gebleken is.

Dat de Roomse volksgroep haar beste diensten levert, wanneer ze afhankelijk is van andere volksgroepen, bewijst zowel onze Vaderlandse als Europese geschiedenis. En dat ook de Vrijzinnigheid allermíndst geschikt is om, indien ze de alleenheerschappij vrijwel in handen heeft, tevredenheid te wekken, vertoont het beleid van Thorbecke en zijn voorgangers: heel de Rooms-Katholieke en Anti-Revolutionaire emancipatie is één machtige reactie tegen de vrijzinnigheid die Kerk en Staat overmeesterd had! Te beginnen met de Rooms-Katholieke oppositie in het Zuiden van het Verenigd Koninkrijk (toen Koning Willem I de opleiding der Rooms-Katholieke geestelijkheid aan de Staat trok, door de Zuidelijke geestelijkheid te dwingen hun opleiding te ontvangen aan het Staatse „Philosophicum” te Leuven) en het verzet van de ongezoeten polemist en reformator der gereformeerden, Hendrick de Cock, is de vorige eeuw één conflict geweest van de twee Christelijke „volksgroepen” met het eeuwenoude

Humanisme, dat meende dat met de tijden ook de Christelijke beginselen vergaan waren.

Maar... eerlijkheidshalve moet opgemerkt worden dat de vrijheid tot ontwikkeling, die de Vrijzinnigheid aan Rooms en Gereformeerden in de vorige eeuw niet toestond, ook door de Rooms en Gereformeerden jegens elkaar nauwelijks gegund werd, en onder het gewone volk nóg nauwelijks bestaat dan onder de erkenning van wat nu eenmaal toegestaan móét worden, omdat het niet anders kán!

Het deel uit artikel XXXVI der Nederlandse Geloofsbelijdenis, waarbij de uitroeping ander religie tot geloofsartikel werd gemaakt, is oeroud levensbeginsel van alle drie „volkeren”, dat alleen door waarlijk nationale wijsheid geschrapt werd. Niet omdat de geestelijke taak niet kan bestaan ander overtuiging scherp te bestrijden, maar omdat zodra de geestelijke strijd met een beroep op de Geloofsbelijdenis uit het Kerkboek in een politieke machtsstrijd overgaat, de rampen niet te overzien zijn!

Maar *nationaal* denken, men ontkomt er nu eenmaal niet aan, is dat denken, waarbij niet enkel het belang en de bloei van *eigen* volksgroep wordt bevorderd, maar óók de plaats van anderen onder de nationale *zorg* wordt gegarandeerd!

Het zijn deze in feite allereenvoudigste waarheden — maar hoe moeilijk deze waarlijk te beleven! — die wij samenvatten onder de term *geestelijke vrijheid!*, die iedere geestelijke leider allereerst zijn éigen volk heeft te leren. Maar helaas, hoe snel zien wij door anderen de geestelijke vrijheid aangetaast, en hoeveel jaren hebben wij nodig te erkennen dat onze volksgroep deze geestelijke vrijheid jégens anderen heeft aangetast!

Wat heeft Schaeppman niet een moeite gehad de leerlingen van de grote Warmonder leraar Cornelis Broere (die men wel de Rooms-Katholieke K. Schilder van de vorige eeuw mag noemen!) deze eenvoudige waarheden bij te brengen!

Ook Kuyper heeft met deze zaken te maken gehad, en men kan zich wel afvragen of het niet eerst aan Idenburg en Colijn gegeven was (die méér dan Kuyper in de *persoonlijke* omgang geleerd hadden wie de vrijzinnigen van hún tijd nu eigenlijk waren!) dit standpunt niet alleen te prediken, maar ook voor de Natie te vertegenwoordigen.

Het zijn deze zaken die ons in de gedachten komen, wanneer wij de mémoires van Ds. Buskes, verschenen onder de merkwaardige titel „Hoera voor het leven”, lezen en herlezen.

Hij heeft er scherp oog voor dat er meer in Nederland leeft dan een gereformeerde volksgroep, zelfs meer dan een orthodox-protestants of protestantse volksgroep, en in de loop van zijn bestaan heeft hij zich opgesteld op het grensgebied van Humanisme en Calvinisme.

Zoals er dépit doorklinkt als Ds. Buskes schrijft over Prof. Brillenburg Wurth (pag. 114—116), waar deze laatste eens vóór de Synode van Assen meningen met Ds. Buskes deelde, gezien zijn Vaste Medewerkschap van „Woord en Geest”, zo dreigt er ook dépit te bestaan bij de gereformeerden jegens de Ds. Buskes na Assen, en het is dit dépit dat ons kan weerhouden dit boek nuchter en ten eigen bate te lezen.

Dat zou jammer zijn, want het kan goed zijn iemand te lezen die ons aanhoudend op onze zwakke plekken wijst, en die dat met zulk een hevigheid doet, dat hij zelf verraadt evenmin altoos vrij te zijn van dépit jegens een kerkvolk dat hij eens diende en nu voor goed verlaten heeft.

Maar in onze protestantse wereld, waarbinnen de twist-instelling tot de wapenrusting behoort die altoos bij de hand is, is het goed een boek als Ds. Buskes geschreven heeft níet voorbij te gaan. Niet voorbij te gaan, omdat evenals er vandaag iets aan 't veranderen is, níet in de werkelijk *geestelijke* tegenstellingen tussen de z.g. vrijgemaakten en de synodalen, maar tussen de wederzijdse *instelling* jegens elkaar, er ook een generatie op komst is in de vrijgemaakte en synodaal-gereformeerde kerken die een andere, veel nuchterder instelling heeft én jegens Ds. Buskes als persoon én jegens zijn boodschap.

De meeste jongeren in beide kerken zullen Ds. Buskes zijn militante ergernis over de

gereformeerden gaarne vergeven als iets wat hem nu eenmaal eigen is, en zij zullen hem desondanks een kéréel vinden, omdat hij een boek heeft geschreven waarin hij iedereen en alles de waarheid zegt, en zij zullen vragen wat wij in onze beide kerken daarop te zeggen hebben. Zij zullen daartoe als antwoord een besprekinkje met wat vage waardering en wat geëgerde critiek of een beroep op de antithese zonder meer — anders dan in de twintiger, dertiger en veertiger jaren nog mogelijk was — níet meer als afdoend waarden.

Daarom verdient het boek van Ds. Buskes onze werkelijke *aandacht!* Niet allereerst om hem, of om de krant, maar om onszelf en ónze problematiek!

Laat ons voorlopig dit zeggen van het boek van Ds. Buskes: het is een levend, een spannend, een boeiend boek, het is een boek van een méns, een boek waar we wakker bij blijven of wakker van worden, een boek dat we met een hoofd vol gedachten van allerlei soort wegleggen.

Een boek van driehonderd pagina's is niet in één dag uit te lezen; zou dat mogelijk zijn, we konden die uitspraak erop toepassen, want niet gemakkelijk leggen we dit boek onuitgelezen uit de handen.

Dit boek is op zijn terrein (evenals de meesterlijke „Herinneringen uit de oude tijd van Annie Salomons”, die in het tijdschrift „Maatstaf” verschenen, voor de literair geïnteresseerden) voor het kerkvolk méér waard dan een dissertatie. Het geeft ons inzicht in verhoudingen, en vooral hoe Ds. Buskes deze beleefd heeft.

Is zijn opinie zo van belang?

Iedere opinie van iemand die van overtuiging en religieus milieu is veranderd en zijn overtuiging blijft uitdragen, is van belang voor de kring die hij verlaten heeft. Geen enkel geestelijk milieu is áf van wie de kring verlaten heeft, laat staan een *kerkelijk* milieu! Reeds daarom behoort dit boek tot de weinige boeken die, door theologen geschreven, wérkelijk *actueel* zijn.

Waarom niet gezegd is dat dit boek bij ons in alle opzichten instemming zal vinden. *Maar veel boeken die onze instemming verwerven, wekken niet op tot nadenken!* Met dit boek kan het in onze kring net andersom zijn: *moge het geen instemming ontvangen, tot nadenken noopt het zeker!*

Reden genoeg om dit boek, waarbinnen het gehele gereformeerde leven (vrijgemaakt of niet) als 't ware „onder het oordeel” ligt, nader te bezien en te bespreken...

(Wordt vervolgd)

G. Puchinger.

BOEKBESPREKING

Albert Camus: *De Pest*;
vertaald door Willy Corsari.
(De Bezige Bij, Amsterdam, 1959).

II

Jean Tarrou, een rijk man, die na een leven vol wederwaardigheden, zich te Oran heeft gevestigd, stelt dokter Rieux voor, een vrijwillige sanitaire dienst in het leven te roepen. Deze herinnert Tarrou aan het gevaarlijk karakter van een dergelijke arbeid. Er volgt dan een belangrijk gesprek. Tarrou constateert, dat de pest tenminste iets goeds heeft, daar ze de ogen opent en tot denken dwingt. Rieux zegt dat dit het gevolg van alle ziekte is; voor sommigen kan dat zijn nut hebben. Maar als men ziet welk een ellende en smart de pest brengt, moet men *krankzinnig, blind* of *laf* zijn om in de pest te berusten. Dan komt de volgende dialoog:

— Geloof u in God, dokter?

— Neen, ik leef in duisternis en tracht licht te ontdekken. (Een zin die bij Camus nog al eens voorkomt).

— Is dat niet, wat U scheidt van Pater Paneloup?

— Ik geloof het niet. Hij is een man van studie. Hij heeft niet genoeg sterfgevallen gezien en spreekt dus uit naam van een waarheid. De eerste de beste plattelandspriester, die de ademhaling van een stervende heeft beluisterd, denkt als ik. Hij zou trachten de ellende te verlichten alvorens de uitmuntende uitwerking er van aan te tonen.

— Waarom toont u zoveel toewijding, als u niet aan God gelooft?

Om de gemeenschap met Christus

Het zit ons nu eenmaal in het bloed — als een bepaalde periode in het leven van een gemeenschap of persoon wordt afgesloten, willen we die overzien om na te gaan wat daarin is geschied: wat daarin is veranderd, gegroeid, bereikt, verloren, gewonnen.

Dat doen we ook, dat proberen we althans ook te doen, ten aanzien van het leven der kerk.

Er is in en dóór en mét de kerk in dit jaar weer zoveel geschied. Door honderden dominees werd week in week uit gepreekt en gecatechiseerd — met veel gebrek en zwakheid! Vele kerkelijke vergaderingen werden gehouden. Onnoemelijk veel gesprekken over de kerk zijn gevoerd op ontelbaar vele bezoeken — ambtelijke en niet-ambtelijke. De kerkelijke pers zorgde voor een ononderbroken stroom artikelen van velerlei inhoud en allerlei kaliber. En om maar niet meer te noemen: op de vele verenigingen was uiteraard ook de kerk en wat zoal met haar samenhangt een punt van discussie.

Als je dat alles overweegt vraag je je als vanzelf af: wat is door dit alles bereikt? Welke vrucht heeft het opgeleverd?

Op deze vraag kan niemand een juist en volledig antwoord geven. Het gaat met alles wat in en voor de kerk is gedaan naar de wet van de gelijkenis van de man die zaad zaaide, bijna vergat dát en wáár hij dat had gedaan, na lange tijd terug kwam bij de bezaaide akker, en toen vrucht vond, zonder te begrijpen hoe dat zo gekomen was.

Zeker, soms kan duidelijk een verandering worden geconstateerd. Een tóenemen in geestelijke kennis, een sterker worden in het geloof, een overwinnen van de zonde. Of ook: een geestelijke inzinking, een verzwakken van de kracht des geloofs, een groeiende hang naar de wereld, een verflauwing van de strijd tégen de zonde.

Maar — wat **uiteindelijk** is geschied, dat onttrekt zich aan het oog en het oordeel van de mensen. Dat weet God alleen en zijn Zoon Jezus Christus.

Als men daarom bij een overgang in het leven der kerk zich „bezinnen” wil, doet men beter zich nog weer eens voor de geest te plaatsen, neen, niet hoe het in de kerk is gegaan of gaat, maar hoe het daarin **moet** gaan! De vraag: hoe moeten we **zijn**, wat moeten we **doen** in en voor de kerk des Heren, wat is onze **roeping** als lid van die kerk is van veel en veel meer betekenis dan de vraag: wat is er in de kerk geschied en wat hebben we in en met haar bereikt?

Toen ik over die vraag: wat moeten we als kerk, als kerklid, als kerkelijk ambtsdrager doen? nadacht, schoot me te binnen wat Calvijn zegt als hij in zijn Institutie gaat spreken over de kerk. Hij zal het dan, naar eigen getuigenis, hebben over de kerk, zoals die „**zichtbaar**” is op de aarde. Dus over de kerk zoals die in institutaire gedaante in de wereld optreedt. De kerk, die concrete gestalte krijgt in de ambtelijke prediking, de sacramentsbediening, tuchttoefening, kerkelijke vergaderingen enz.

Het merkwaardige van Calvijns spreken over die zo geziene, zo gevatte, kerk is nu, dat hij haar typeert als een „**uiterlijk hulpmiddel**”. Boven het vierde boek van de Institutie, het boek waarin hij over de kerk handelt plaatste hij het opschrift: „Over de **uiterlijke hulpmiddelen** door welke God ons tot de gemeenschap met Christus nodigt en in haar houdt”.

En hij begint dat prachtige vierde boek met de woorden: „In het vorige boek is uiteengezet, dat door het geloof Christus de onze wordt en wij deelgenoten worden van het door Hem aangebrachte heil en de eeuwige gelukzaligheid. Maar omdat onze onervarenheid en traagheid, ja ook ijdelheid van ons verstand uiterlijke hulpmiddelen nodig hebben, waardoor het geloof in ons worde voortgebracht en vermeerderd, en vordering make tot de eindpaal, heeft God ook die hulpmiddelen erbij gevoegd om daardoor onze zwakheid te hulp te komen...”

En tot deze „uiterlijke hulpmiddelen” horen dan in de eerste plaats alle specifiek kerkelijke handelingen, heel de institutaire en organisatorische activiteit kerk. Men kan ook zeggen: heel de kerk als instituut.

Deze typering van het kerkelijk-institutaire leven en handelen als „uiterlijk hulpmiddel” is van grote betekenis en wijde strekking.

Aan de kerkelijke prediking, de sacramentsbediening, alle mogelijke kerkelijke vergaderingen en handelingen wordt zo een bepaalde functie en een bepaalde begrenzing gegeven, welke geen ogenblik over het hoofd gezien mogen worden.

Dat alles is inderdaad **middel**.

En dus nooit **doel**.

Doel is het komen en blijven in de gemeenschap met Christus. Met alles wat daarin opgesloten ligt en daaruit voortvloeit. Het is daarom een slecht ding, ja een bederf van de kerk, als de institutaire en organisatorische zijde der kerk wordt **verzelfstandigd**, en tot een ding op en voor zichzelf wordt gemaakt. Doet men dat toch, dan treedt onmiddellijk kerkbederf op. Dan is men in principe vervallen tot de afgoderij van het instituut, van de organisatie en in onmiddellijk verband daarmee van de eigen groep. De leus „de kerk om de kerk” is even slecht als de leus „de kunst om de kunst”.

Ongetwijfeld: al het institutaire is nodig. Het is de door God gewilde en voorgeschreven **weg** om tot het **doel** te komen. Hij heeft de mensen daaraan gebonden. Buiten het institutaire handelen van de kerk mag geen heil, geen gemeenschap met Hem, verwacht worden.

Maar toch, en juist zó, blijft het altijd en alleen **middel** en wordt het nooit **doel**.

Waar het nu in heel het kerkelijke bedrijf om gaat heeft Calvijn wel zeer zuiver uit de Schrift verstaan en eenvoudig en duidelijk vertolkt.

Hij spreekt over het kerkelijke handelen immers als van de „uiterlijke hulpmiddelen door welke God ons tot de gemeenschap met Christus nodigt en in haar houdt”.

Deze fundamentele waarheid nader concretiserend, verklaart hij dan verder, dat die „uiterlijke middelen” dienen om het geloof in ons voort te brengen, te vermeerderen, tot dat het de eindpaal bereikt. Het geloof is immers de band aan Christus, het middel waardoor wij in de gemeenschap met Christus worden opgenomen, waardoor die gemeenschap tot stand komt.

Zo gaat het dus bij alle kerkelijke activiteit uiteindelijk **om de gemeenschap met Christus**.

Daarom móét het gaan.

Dat wil zeggen: het moet daarbij gaan om de groei van de kerk des Heren in het geloof, in de liefde, in de dienst; of, anders gezegd: om een leven uit Christus, een leven door zijn Geest, een leven naar zijn wil en tot zijn eer. Wanneer het er nu met het kerkelijke leven goed voorstaat wordt daarom in de kerk niet zo veel over het kerkelijke handelen als zodanig gedacht en gesproken, laat staan gestreden. Alle aandacht is dan geconcentreerd op Jezus Christus, de verhoogde Heer.

Op de verlossing die Hij aanbracht.

Op het dienen van Hem.

Op zijn strijd in de wereld.

Op zijn koninkrijk.

Op zijn toekomst.

In de prediking is Hij steeds het een en het al. Iedere preek wordt beheerst door de klemmende vraag: Wat wil Christus hier en nu gezegd hebben?

In de sacramentsbediening wordt eveneens alle aandacht gericht op en getrokken naar de Heiland. Het wordt de mensen op de ziel gebonden, dat ze de harten opwaarts naar de hemel moeten verheffen; dat de verhoogde Heer in en door de sacramenten tot de zijnen komt, zich daarin aan de zijnen geeft en daardoor tegelijk beslag op hen legt.

En tuchttoefening wordt dan niets minder dan de liefdevolle worsteling om dwalende en zondigende broeders te bewegen zich gewonnen te geven aan de genade Gods, die in Christus wordt geopenbaard.

Wanneer het in kerkelijke gemeenschappen, vergaderingen van ambtsdragers niet krachtig en zuiver leeft, dat het in de kerk

Redactieleden:

Dr. J. BOSCH, P. GROEN, Prof. Dr.
H. J. JAGER, Prof. C. VEENHOF

Adres van Redactie:

H. J. Jager, Jan v. Arkelstr. 7, Kampen

Medewerkers:

Ds. D. van Dijk, Groningen
Drs W. K. van Dijk, Groningen
P. A. Hekstra, Rotterdam
Dr. D. Holwerda, Zuidhorn
Ds. P. K. Keizer, Groningen
Drs J. F. J. Lamet, Eindhoven
Ds. J. Meester, Amsterdam-Z.
Mr. Dr. J. Meulink, Enschede
D. W. L. Milo, Nunspeet
Prof. Dr. K. J. Popma, Utrecht
Drs G. Puchinger, Utrecht
Dr. H. R. Rookmaaker, Leiden
Dr. Ir. J. Stellingwerff, Eindhoven
Ds. B. Telder, Breda
Ds. G. Visee, Kampen
Ds. C. Vonk, Schiedam
Ds. D. K. Wielenga JDzn, Rotterdam
Prof. Mr. H. D. van Wijk, Amstelveen

Secretariaat Geref. Persvereniging

„Opbouw”:

H. Albracht, Prof. Wentlaan 50, Utrecht

Penningmeester van de

Geref. Persvereniging:

Drs J. F. J. Lamet, Antilopelaan 2,
Geldrop, post Eindhoven

Administratie: Slotlaan 220, Zeist

alles uit Christus komt en om Christus is geconcentreerd en op Christus is gericht, gaat het daarin onherroepelijk mis.

Dan ontstaan allerlei langdurige en dwaze conflicten over velerlei, speciaal kerkrechtelijke kwesties.

Dan treedt op een formalisme, dat het heil en de zaligheid der kerk ziet in het lid zijn van een kerk als zodanig, in het piekfijn in orde maken van de institutaire, organisatorische, administratieve zijde van het kerkelijke leven. Voor de afgrond van geesteloosheid, welke dikwijls daaronder gaapt, heeft men blijkbaar geen oog.

De gave van het beproeven der geesten gaat als men in deze strik raakte eveneens verloren. De slimmeling, de diplomaat, de heerszuchtige, die zich behendig en gewiekst binnen de kaders van de kerkelijke regels weet te houden, behoudt zijn soms zeer grote plaats en invloed in de kerkelijke wereld. Maar de man die het woord Gods verstaat en daaruit leeft en dus ook de werkelijke zonden en dwaasheden van de kerk en haar leden signaleert en weerstaat, wordt het zwarte schaap en loopt, vooral als hij, misschien wel per ongeluk, tegen de kerkelijke orde inbotst, gevaar uitgeworpen te worden!

Als het geloofsgezicht op het kerkelijke leven en handelen verduisterd of vertroebeld wordt, als dus, ondanks alle goede bedoelingen, het institutaire en organisatorische in feite toch als doel en niet als middel wordt gezien, treedt vooral in de prediking het bederf op.

Daarin wordt dan misschien nog wel veel en vooral fel over de kerk gesproken. Maar dat spreken is formeel, dor, leeg. De klem van de roep Gods klinkt er niet in door. Het is menselijk, al te menselijk. Het wordt misschien zelfs een uiting van een gevaarlijke hoogmoed ten aanzien van de eigen kerkgemeenschap. Er is daarin niet het worstelen hierom, dat allen en een iegelijk alléén en in álles uit en door en voor Christus leven zullen. En dat het er voor de kerk alléén maar op aankomt, dat ze zich werkelijk, maar ook alléén, zal laten leiden door Christus. Hetwelk in concreto wil zeggen: alléén door de Geest en het woord van Christus, om zo in gebondenheid daaraan te staan en te leven in de vrijheid van de kinderen Gods.

Wie oog heeft gekregen voor het zoeven getekende dodelijke gevaar dat de kerk bedreigt — namelijk dat **doel** gaat worden wat alleen maar **middel** kan en mag zijn — die weet waar het ook in 1960 voor het welzijn der kerk op aankomt; wat ook in dit jaar onze roeping is in en ten aanzien van de kerk.

Dat is het eeuwen oude en blijvend nieuwe, het volstrekt eerste, maar tegelijk ook het laatste, kortom: het enige — namelijk dat

Jezus Christus waarachtig wordt gekend, gevolgd, gediend, gepredikt!

Dat is ook voor de kerk het een en het al.

Wie Jezus Christus niet waarlijk naar zijn woord en door zijn Geest kent, volgt, dient, kan geen enkel goed woord over de kerk zeggen en geen enkel werkelijk goed ding daarin en daarvoor doen.

Als Jezus Christus in de kerk niet waarlijk wordt gekend, gediend, gevolgd, wordt zij een weerzinwekkende caricatuur van de gemeente

Gods. Al is ze ook nog zo orthodox. En al is de kerkrechtelijke structuur en haar institutionaire gestalte ook nog zo perfect.

Indien iemand de Here niet liefheeft, zo schreef Paulus aan de kerk aller eeuwen, hij zij vervloekt. Maranatha.

Geldt dit woord ook niet voor de kerk waarin niet waarlijk de liefde tot Christus heel het leven en alle verhoudingen beheerst?

C. V.

Bezinning op de kerkelijke situatie

Het mag, naar ik meen, een verblijdend verschijnsel worden genoemd, dat de besluiten van de Generale Synode der niet-vrijgemaakte kerk onder ons zo sterk de aandacht hebben getrokken. Die verblijding vindt haar oorzaak — bij mij althans — in het feit, dat hetgeen in 1943/44 tot kerkelijk uiteengaan noopte, nog niet vergeten is en de geesten nog steeds niet met rust laat.

De Vervangingsformule, die sinds 1946 kerkelijk gezag had wat aangaat de leeruitspraken rakende het verbond der genade, is nu terzijde gesteld. Terzijde gesteld, niet ingetrokken.

Het behoort m.i. tot ons aller roeping, dat wij van deze zaak ernstig nota nemen. Wij blijven toch naar herstel van de geslagen breuk verlangen. Ook onze gereformeerde pers heeft daarbij een voorlichtende taak. In ons blad is door redactieleden en medewerkers tot die oordeelvorming reeds een bijdrage geleverd. Tegen hetgeen door hen geschreven werd, heb ik geen principieel bezwaar. Integendeel, ik ben er dankbaar voor, dat deze nieuwe leeruitspraak van alle kanten onder de loupe genomen wordt. Vanzelfsprekend is de materie nog allerminst uitputtend behandeld, noch in dit blad, noch in de andere, die mij onder ogen kwamen. Er blijft dus plaats voor aanvullende opmerkingen. Tot het maken van dergelijke aanvullende opmerkingen wil ik in het navolgende gaarne een poging wagen. Ik doe dit als kerklid, dat ten tijde van de Vrijmaking niet in het kerkelijk ambt diende en dat ook nu niet doet. Wanneer ik aandacht vraag voor de positie van het kerklid, dan beoog ik daarmee, allen, die in dezen geroepen zijn tot beraad en handeling over deze zaken, op het hart te binden, denk aan de leden der kerken, brengt hen niet in verwarring. Uw verantwoordelijkheid in de regering van de kerken is groot. Zonder ook maar in iets te kort te willen doen aan ieders volle recht om over deze zaken te spreken met vrijgemaakten of met niet-vrijgemaakten, zelfs met een positieve instelling ten opzichte van het behandelen van deze zaken in het particulier gesprek, waar zulks mogelijk is, zou ik toch willen waarschuwen voor alle geforceerde, opzettelijke actie in dit verband. Op de Generale Synode der niet-vrijgemaakte kerken zijn de zaken kerkelijk aan de orde geweest. Voor zover daartoe aanleiding bestaat — en die aanleiding is er, want wij mogen de uitspraken, hoe wij ze ook waarderen, nimmer negeren — zal te verwachten zijn, dat ook bij ons de zaak kerkelijk d.i. door de kerkelijke vergaderingen, zal worden bezien en behandeld. Het betreft evenwel toch ook weer zaken, die ieder kerklid raken, vrijgemaakt of niet-vrijgemaakt. Daarom meen ik, dat wij onze roeping in dezen slecht zouden verstaan, indien wij als kerklid deze nieuwe leeruitspraken zouden doodswijgen en eraan voorbij zouden gaan.

De Vervangingsformule is dus terzijde gesteld. Men heeft haar in de niet-vrijgemaakte kerken opgeborgen, gearchieveerd. Dat archiveren ging evenwel vergezeld van een paar richtlijnen of verklarende opmerkingen. M.i. moeten we dankbaar zijn voor die toelichting, want ze helpt ons om de „terzijdestelling” zo juist mogelijk te waarderen. Men kan immers iets terzijdestellen door het in een museum of in een kastje voor kostbaarheden te plaatsen, maar men kan het ook doen door het terzijdegestelde naar de rommelzolder te verwijzen. Dat maakt nogal enig verschil. Daarin schuilt voor ons vrijgemaakten nu juist de moeilijkheid: op welke wijze moeten we het terzijdestellen verstaan?

Nu lezen we in de verklaring, „dat door deze terzijdestelling niets wordt afgedaan van wat in de Gereformeerde Kerken steeds als

onbetwistbaar heeft gegolden: enerzijds de soevereine en verkiezende genade van God en de krachtadige werking van Zijn Geest, anderzijds de roeping tot geloof en bekering en de menselijke verantwoordelijkheid; en dat zij dienovereenkomstig blijft afwijzen iedere voorstelling, die in de leer van het Verbond of aan het één of het ander te kort doet b.v. doordat men de verbondsbelofte doet opgaan in een voorwaardelijke toezegging, of wanneer men de krachtadige werking van de Heilige Geest niet tot de verbondsweldaden rekent; evenzeer wanneer men de verbondsbelofte zou doen opgaan in een onvoorwaardelijke toezegging, waarbij voor de oproep tot geloof en bekering als eis van het Verbond geen plaats of slechts een verzwakte betekenis zou overblijven”. Wij vragen: Waar vinden we die leer van het verbond? Ik begrijp de ratio en de noodzaak van deze „grafrede” bij de plechtige bijzetting van de Vervangingsformule niet. De situatie is daardoor allerminst duidelijker geworden. Wij mogen niet gaan gissen naar verzwegen of verborgen bedoelingen en achtergronden. Ik kan hetgeen ik op het oog heb het best verduidelijken met een verwijzing naar „de rekenschap”, die prof. dr Herman Ridderbos in het nummer van het Gereformeerd Weekblad van 25 september l.l. als rapporteur ter Synode voor deze zaken aflegt van zijn medewerking aan het tot stand komen van deze voorstellen. Eerst zegt hij dan, dat „de Vervangingsformule naar het oordeel van alle (vetdruk van mij, G.) gereformeerde kerken niets bevat, dat met de Schrift of met de belijdenis in strijd zou zijn”. Vervolgens verklaart hij „de Vervangingsformule wordt in de kerk door een niet onbelangrijke groep bestreden”. Die niet onbelangrijke groep wordt enige regels verder weer als „niet groot” aangeduid. Erg duidelijk is het niet. Hoe dit zij, wij vragen: Hoe kan dat? Strijden die mensen dan tegen Schrift en belijdenis? „Men acht haar”, zegt de professor, „vrucht van een eenzijdige theologie en laat zich niet van het tegendeel overtuigen. De bezwaren tegen deze Vervangingsformule keren keer op keer op de Synodes terug”. Komt dat dan daardoor, dat die bezwaarden van oordeel zijn: wat daar staat, leert de Schrift niet, dat is eenzijdige theologische constructie en geen kerkelijke belijdenis? Dat zou dus inhouden, dat volgens die „niet-onbelangrijke groep” in de niet-vrijgemaakte kerken men in deze kerken iets is gaan belij-

den, dat niet door de Schrift geleerd wordt. Dat is dan precies datgene, dat wij als vrijgemaakten ook altijd hebben betoogd: gij bindt boven de Schrift uit. Gij gaat met uw theologische constructies verder dan de leer der Schrift. Even later zegt de professor in dat bewuste artikel: „De kerken staan in het algemeen zwak achter de Vervangingsformule als kerkelijk-bindende leeruitspraak”. Het proces gaat al verder: niet maar „een niet onbelangrijke groep”, maar „de kerken” staan er in het algemeen zwak achter. Doch dat is dan maar moeilijk te begrijpen bij een Vervangingsformule, waarvan gelijktijdig wordt verklaard, dat ze „in de jaren 1946 e.v. zegenrijk en samenbindend heeft gewerkt”. Mij dunkt, zulk een prima, zegenrijk stuk werk had dan wel op wat meer waardering van de kant van die kerken aanspraak mogen maken. Of is het stuk toch niet zo „prima”?

En dan verder: volmondig zij erkend: de Vervangingsformule is terzijde gesteld. Maar hoe moet ik dan vervolgens verklaren de opmerking van de professor: „Ik ben óók van overtuiging, dat we, door de terzijdestelling van 1946 op deze wijze voor te stellen, de band aan het verleden niet hebben doorgesneden, maar in het wezen der zaak hebben gehandhaafd”. Nog raadselachtiger wordt het, wanneer wordt verklaard: „Want terzijdestelling van 1946 betekent niet, de inhoud ervan prijs geven aan alle bestrijding”. Waarom mag wat terzijde gesteld is, niet bestreden worden, ook al hebben wij allen heus wel wat beters te doen? Ik weet niet, hoe ik dit alles moet waarderen.

Wij willen zeer erkentelijk zijn voor de ruitelijke, openhartige verklaring door deze rapporteur der Synode in zijn blad afgelegd. Maar zij brengt ons meteen opnieuw in de moeite. Wij hebben dan ook nog allerminst het vertrouwen gewonnen, dat wij op deze basis met elkander wat de leer der kerk betreft met een gerust hart weer in zee kunnen gaan. Wij hebben over en weer recht erop, precies te weten, wat we aan elkaar hebben. Daarom, al erken ik, dat de Vervangingsformule terzijde gesteld is, hetgeen niet mag worden uitgelegd als „ingetrokken”, het is mij niet recht duidelijk, wat de terzijdestelling dan in werkelijkheid wel betekent. „Terzijdestelling van 1946 betekent niet, de inhoud ervan prijs geven aan alle bestrijding”. Dat zegt maar niet de eerste de beste, maar de rapporteur der Synode. Voor mijn besef is dat, met de ene hand nog willen vasthouden, wat men contre coeur, vanwege de gebleken noodzaak van „het nog juist aanvaardbare” in het kerkelijk belijden, met de andere heeft moeten loslaten. Vooralsnog lijkt me, dat de Synodale berg opnieuw een muis gebaard heeft. En dan weer een muisje met een niet geheel onschuldig staartje, dat de band bewaart met het verleden op de een of andere manier. En dat verleden was nu juist naar onze overtuiging niet zo best. Bovendien piept dat muisje nog nadrukkelijk: Pas op m'n staartje, daar moet je afblijven! Het is een bepaald bevreesdheid wekkende geschiedenis! Wat is het toch moeilijk, elkaar werkelijk nader te komen!

(Wordt vervolgd)

P. Groen.

De Chinese draak

II (Slot)

Zoals we in ons vorig artikel meedeelden, willen we nu iets vertellen over ervaringen van christenen in China, die van meet af niets hebben verwacht van een compromis tussen kerk en communistisch regiem; christenen, die niet hebben meegedaan met de vaderlandse of patriottische beweging, die dacht dat ze, als men brak met alle buitenlandse, westerse invloeden, wel met het communistisch regiem op goede voet zou kunnen leven. De christenen van de „derde weg” zoals men deze lieden in ons land aanduidt. Mensen die het goed menen met zichzelf en met iedereen, maar die de ware aard van het communisme niet hebben onderkend.

De christenen van de „derde weg” in China, die voornamelijk te vinden waren in de kringen van de oecumenische beweging, zijn tenslotte bedrogen uitgekomen zoals we de vorige keer vertelden. Ze hebben een vol-

komen nederlaag geleden. Het communistisch regiem eist radicale, compromisloze overgegevenheid aan zijn ideologische idealen en doelstellingen.

Wat wij nu vertellen ontlene we aan een publicatie van de Commissie van het Amerikaanse Huis van Afgevaardigden voor het onderzoek naar anti-amerikaanse activiteiten. Deze publicatie bevat het woordelijk verslag of proces-verbaal van een onderzoek dat de Commissie heeft ingesteld bij een vijftal mensen uit het Verre Oosten afkomstig, op 26 maart 1959. De publicatie is een uitgave van Washington, D.C.¹⁾

De vijf mensen uit het Verre Oosten waren ds Peter Chu²⁾ Pong, algemeen secretaris van de Internationale Christelijke Leiderskring te Honkong; ds Shih-ping Wang, vicevoorzitter van een Baptistisch Evangelisatie Genootschap en van een Opleidingsinstituut voor evangelisatie; de derde was ds Tsin-tsai Liu, voorganger van een Baptistische kerk in

Dan volgt het voor Camus zo karakteristieke antwoord, dat, als Rieux in een almachtig God geloofde, hij zou ophouden de zieken te genezen, hij zou de zorg daarvoor aan God overlaten. Maar niemand ter wereld, zelfs Pater Paneloup niet, gelooft op die manier in God, niemand geeft zich zó aan God over. Rieux meende op de weg der waarheid te zijn door tegen de Schepping te vechten, zoals deze daar ligt.

Dat was geen hoogmoed. Hij verdedigde de zieken zoveel hij kon. Waartegen?

Hij weet het niet. Maar, aangezien de wereldorde geregeld wordt door de dood, is het misschien beter voor God, dat de mens niet in Hem gelooft en met alle macht tegen de dood strijdt, zonder de blik hemelwaarts te richten, waar Hij zwijgt. Dat Rieux's overwinningen slechts tijdelijk zijn, zal hem niet beletten, de strijd voort te zetten. Wel betekent de pest voor hem een eindeloze nederlaag. Zijn wereldbeschouwing dankt hij aan de ellende, die de wereld te zien geeft. Het gesprek eindigt met de betuiging van Tarrou, dat hij het volkomen met zijn vriend eens is. Hij heeft weinig meer van het leven te leren. Al heeft hij in zijn nieuwe functie maar één op de drie kansen er het leven af te brengen, zijn kennis van het leven dwingt hem, het er op te wagen.

Een uitgebreide dienst wordt georganiseerd. Maar aan deze schone daad moet niet te veel waarde worden gehecht, want dan brengt men indirect het kwaad een te grote hulde, erkennend, dat schone daden uitzondering en boosheid en onverschilligheid de grote drijfkracht in de daden der mensen zijn; terwijl toch kwaad bijna altijd het gevolg van onwetendheid is. De mens is eerder goed dan slecht.

Op aandrang van Tarrou geeft Joseph Grand zich ook op, maar uitsluitend voor de administratie en slechts van zes tot acht uur. Aan zijn avonden mag niet geraakt worden.

Grand heeft in een vrouwelijke bui Rieux zijn levensgeschiedenis verteld. Bij zijn benoeming ter secretarie had men hem regelmatig opslag beloofd; maar nooit had hij één cent meer ontvangen. Jaren geleden, op een Kerstdag, had hij voor een speelgoedwinkel een jong meisje zien staan. Van beide kanten was het liefde op het eerste gezicht geweest. Zo trouwde hij zijn Jeanne. Om in hun levensonderhoud te voorzien, moesten ze beide zó hard werken, dat ze dodelijk vermoeid raakten en hoe langer hoe meer zwegen. Tenslotte was Jeanne met iemand anders vertrokken. „Als ik maar woorden had kunnen vinden, om haar terug te houden; maar ik heb niet gekund”.

Daarop is Joseph aan een boek begonnen; maar daar hij een litteraire fijnproever is, zit hij wekenlang op één woord te broeden. Kiezen tussen maar en en is moeilijk, nog moeilijker tussen en en vervolgens, of daarna en vervolgens. Het ergste is, of en wel of niet moet worden gebruikt.

Hij vraagt Rieux's mening over de volgende zin: „Op een schone Meiochtend reed een elegante amazone op een prachtige vosmerrie door de bloeiende lanen van het Bois de Boulogne”. Rieux zegt, dat de zin hem nieuwsgierig maakt naar het vervolg; maar Grand zegt opgewonden: „Daar gaat het in het geheel niet om, het gaat om de weergave van het tafereel, precies zoals het in mijn verbeelding leeft; de zin moet de vaart van de draf weergeven. Dan zal de rest gemakkelijker gaan en zó zijn, dat de uitgever, als hij zich tot lezen zet, uitroept tot zijn medewerkers: „Heren, hoeden af”. Welnu, het werken aan zijn boek moet, ondanks de pest, voortgang hebben.

De journalist Rambert krijgt de wenk ook te komen helpen. Maar, daar hij een vrouw in Parijs heeft, wil hij niet begrijpen. Integendeel, op allerlei wijze probeert hij de stad clandestien te verlaten. Tarrou klampt dan Pater Paneloup aan, die na een ogenblik van nadenken zijn hulp toezegt. „Hij is beter dan zijn preek, zegt Rieux, hij valt niet op de knieën, maar steekt de handen uit de mouwen”. Rambert verdedigt dan zijn houding tegenover Rieux. Heldhaftigheid zonder meer (hij doelt op Rieux) is goedkoop. Rieux zegt, dat het hier geen heldhaftigheid betreft, maar rechtschapenheid, zijn plicht doen. Rambert meent, dat als men liefde aan de hand heeft, de zaken anders liggen. Maar, als Tarrou hem vertelt, dat Rieux getrouwd is en zijn vrouw in een sanatorium ligt, geeft hij zich voor tijdelijk op. En na enige tijd besluit hij zelfs

te blijven. Hem wordt voorgehouden, dat wie het ongeluk der mensen wil delen, nooit meer tijd voor geluk zal hebben. Men moet kiezen. Rambert antwoordt: „Het kan beschamend worden, alléén gelukkig te zijn”.

September en October brengen geen verandering. Allen raken uitgeput, behalve Cottard. Hoe ernstiger de pest woedt, hoe blijmoediger hij wordt: misdadigers raken in het vergeetboek. Hij heeft n.l. een misdrijf op zijn geweten. (Bij Camus doet de aard van een misdrijf nooit iets ter zake). In het gunstigste geval zou hij levenslang krijgen, anders verbanning naar een strafkolonie. Liever dan de pest had hij nog een aardbeving gehad.

De bejaarde arts Castel heeft een serum samengesteld, de laatste hoop van Rieux: Het enig zontje van een rechtschapen gelovig rechter, Othon, wordt ziek. De vader vraagt alleen: „redt mijn kind”. Na 20 uren van worstelen oordeelt Rieux het geval hopeloos: alle gewrichten zijn geblokkeerd door pestbuilen. Vrijmoedig kan met het nieuwe serum een proef genomen. Vol belangstelling komen Castel, Rieux, Tarrou, Paneloup, Grand, Rambert om het bedje staan om de reacties op het nieuwe middel te volgen. Het lijden van het kind blijft te vreselijk om aan te zien. „Het lijden, onschuldige kinderen aangedaan, had hun steeds weer geschenen, wat het werkelijk was, een schandaal. Tot nu toe hadden ze zich altijd abstract geërgerd, om zo te zeggen, nu zagen ze van minuut tot minuut de doodstrijd van een onschuldige”. Na een bang lijden van vele uren, verlengd nog door het serum (een lijden, waaraan de auteur drie volle bladzijden wijdt) sterft het kind; hoewel de Pater, na een vreselijke kreet van het kind, waarbij Rieux de tanden op elkaar klemt en Tarrou zich omdraait, op de knieën valt en bidt: „Mijn God, red dit kind”.

Castel constateert, dat het kind lang weerstand heeft geboden. Paneloup antwoordt, dat het lijden ook langer heeft geduurd. Hij pakt zijn soutane bij elkaar en gaat weg. Rieux treft hem in de tuin en zegt: „Deze was tenminste onschuldig”.

Paneloup begrijpt hem, meent, dat we misschien moeten liefhebben wat we niet begrijpen. Rieux zegt een andere gedachte omtrent de liefde te koesteren; tot zijn dood zal hij weigeren een schepping lief te hebben, waarin onschuldige kinderen gemarteld worden. Paneloup antwoordt droevig: „Nu weet ik, wat genade betekent”.

(Wordt vervolgd)

A. J. Dam.

Albert Camus is begin dezer week bij een auto-ongeluk in Frankrijk om het leven gekomen.

G. Sevensma-Themmen: **Gebroken schelpen**. (2e druk - J. H. Kok, Kampen, 1959).

In deze roman wordt het thema aangesneden van de alleenstaande weduwe, die na een gelukkig en harmonisch huwelijk, zich voor de zware taak ziet gesteld haar opgroeiende kinderen te leiden en waarlijk-christelijk op te voeden.

Mevrouw Sevensma-Themmen is er m.i. in geslaagd een goed en boeiend verhaal te geven. Gespeend aan alle humor, maar verzorgd van tijd en serieus opgebouwd.

Dit boek wemelt niet van onwaarschijnlijke gebeurtenissen en toevaligheden. Een enkele keer denk je (b.v. aan het slot!): hè, wat fijn toch, dat je als auteur uiteindelijk de gelegenheid hebt iets te forceren, waardoor het gestelde doel wordt bereikt! Maar on-reëel of bepaald hinderlijk voor de lezers wordt dit in „gebroken schelpen” toch nergens.

De moeder-figuur in „Amme” gegeven, is menselijk en zeer sympathiek. De zorgen om de eigen kinderen een veilig „thuis” te geven; hen te helpen waar dit maar mogelijk is; de moeilijkheden in de opvoeding van de grote dochter en zoon; dit alles markeert Amme's gelovig, moedig moederschap.

Wel is de houding van de moeder tot haar dochter, die dreigt een verkeerd pad te gaan, — vooral in het begin van die situatie —, zeer slap. Dit klemt te meer, als men bedenkt dat dochter-lief 17, 18 jaar is, en de roman speelt in vervlogen tijden (er was o.a. nog geen vrije-zaterdagmiddag voor werklu; en een „onderdanige houding om orders in ontvangst te nemen” — (blz. 150) — is ook niet uitgesproken iets van **deze** tijd!). De verzuchting van moeder Amme, dat je met verbieden

bij je kinderen weinig bereikt, — dit wordt gezegd in een zeer ernstige situatie waarbij Lidy nauw is betrokken — was in de twin-tiger-dertiger jaren nog géén gewoontezinnetje, een soort camouflage-in-wézen.

De figuur van Opa Altink wordt, gelukkig! tot zijn dood toe **consequent** getekend. Het is leerzaam en verootmoedigend in deze zeer actieve, eerlijke, wat druk-doenerige grootvader, weer 's te zien hoe de Heere geen schablonen maakt. Hij zet niet alsmaar **een-dere** mensen op deze wereld, maar scheidt Zijn mensen, ook Zijn kinderen dus, in grote **verscheidenheid!** Wanneer we met deze eenvoudige waarheid in de praktijk meer rekening hielden, zouden er heel wat minder conflicten geforceerd worden!

Bij de Amme van Mevrouw Sevensma-Themmen gaat in dit leven het moeder-zijn voor en boven alles; het „mooiste eigenlijk, dat er in het leven van een vrouw kan zijn: een kind in de wieg”, zo formuleert zij haar gedachten hierover. Er zouden, natuurlijk, ook andere klemtonen gelegd kunnen worden. Het accent zal niet altijd op „het kind” vallen; er is ook de „echtgenoot” die, andersoortig dan het kleine en grote kind, óók hulp-behoevend is. Evenzogoed als de echtgenote... Maar goed, het verloop van deze roman maakt het ons zeer aannemelijk, dat deze moeder geheel óp gaat in de toewijding aan haar kinderen. En dat zij om vervreemding te voorkomen, — vooral verwijdering van de niet bepaald „gemakkelijke” oudste dochter —, het alléén-blijven noodzakelijk vindt.

De titel van dit boek is afgestemd op Cats' bekende vers van de „twee gepaerde schelpen”; het is volgend jaar 300 jaar geleden dat de dichter-staatsman op hoge leeftijd stierf. En in die eeuwen is er heel wat veranderd....

T. Kok.

Ds D. van Maanen, **Koning David**.

BBB-serie. Bosch en Keuning N.V., Baarn. Prijs f 2.90. Voor abonné's f 2.25.

Dit boek is het eerste van de twaalfde jaargang der BBB-serie: Bibliotheek van Boeken bij de Bijbel. Het is een z.g. pocketboek. De uitgever hebben besloten de boeken dezer serie voortaan in deze vorm te doen verschijnen, hetgeen de prijs aanmerkelijk lager maakt. De uitvoering is echter, dit in aanmerking genomen, degelijk.

Wat het onderhavige boek betreft: de schrijver heeft uitvoerig studie gemaakt van de geschiedenis van David, zoals die in de Bijbel verhaald wordt. Natuurlijk heeft hij voorgangers gebruikt: verschillende vertalingen en enkele verklaringen — waarbij het opvalt dat hij geen melding maakt van de Korte Verklaring —, maar hij is zelfstandig te werk gegaan, heeft ook van verschillende Bijbelgedeelten een geheel eigen vertaling gegeven.

In het eerste hoofdstuk, Land en Volk, spreekt de auteur over de toestanden in Israël vóór de tijd van het koningschap. Het tweede hoofdstuk handelt over „Richter of Koning”, waarin bijzonder stilgestaan wordt bij Samuël, „de stichter van het Israëlietische koningschap”. Het derde hoofdstuk spreekt van Saul, Davids voorganger. In het vierde begint eigenlijk pas de geschiedenis van David. Daarna volgen in de verdere hoofdstukken Davids optreden in het publiek, Sauls strijd tegen David, de troonsbestijging, en voorts de ganse historie tot Davids levenseinde toe. De auteur betreft in zijn beschrijving terecht verschillende psalmen, o.a. Psalm 18, 32 en 51.

Het boekje, dat 168 bladzijden telt, laat zich goed lezen, en het is goed te gebruiken wanneer men eens een inleiding over David moet maken. Dat wil niet zeggen dat we geheel zonder bezwaren zijn. De auteur gebruikt naar mijn smaak hier en daar al te populaire taal. Ernstiger is dat hij m.i. soms een onjuiste voorstelling van zaken geeft. Van het doen van Batseba zegt de auteur: „Zij is een verkorene Gods. Of Bat-Sheba zich daarvan bewust is geweest, doet minder ter zake, God had met haar zijn voornemen en die bestemming Gods trekt haar met onweersstaanbare kracht... Daarmede treedt haar daad vanuit het vlak der moraliteit in dat des geloofs”. Natuurlijk kunnen we zeggen, moeten we zeggen, dat de Heere met Batseba Zijn bestemming had: zij komt voor in het

geslachtsregister van de Heere Jezus, waarop de auteur ook wijst. Maar het is toch onjuist om nu het doen van Batseba enigszins als een geloofsdaad voor te stellen.

Er zouden nog wel meer bezwaren op onderdelen te noemen zijn. Men kan ook op bepaalde punten met de auteur van mening verschillen, zonder daarmee te beweren dat de voorgedragen mening beslist verwerpelijk is.

Maar liever wil ik mijn hoofdbezwaar noemen. Dat is dit, dat de auteur al te zeer levensgeschiedenis van David schrijft en al te weinig geschiedenis van het komend koninkrijk Gods. Hij raakt dat hier en daar wel aan, maar het beheerst het boek niet. Zo mis ik node dat David als Gezalfde des Heeren tot taak heeft om de belofte aangaande Kanaän tot vervulling te brengen. Dat land was aan Israël toegezegd, maar tot op David had het eigenlijk nog nooit ten volle de vervulling dier belofte verkregen. David is de man die het land van vijanden zuivert en die ook de grenzen veilig stelt, zodat de Israëliet dan wonen kan onder zijn wijnstok en onder zijn vijgeboom. David verschaft aan Israël rust van z'n vijanden. En wanneer de Heere door David aan Israël rust verschaft heeft, krijgt ook de Heere rust: straks komt er een vast huis waarin Hij kan wonen. Vergelijk hiervoor Psalm 132.

Het is niet mijn taak dit rust-motief verder uit te werken. Wanneer Ds Van Maanen hieraan meer aandacht had besteed zou zijn boek veel rijker geworden zijn. We zeggen niet dat het nu zonder waarde is, geenszins.

De feiten uit Davids leven zijn hier zorgvuldig bijeengebracht en geordend en ook veelal in een goed licht gesteld. Maar het zou dieper en daarmee rijker zijn geweest, wanneer de schrijver meer aandacht had besteed aan de plaats die David inneemt in Gods komend koninkrijk.

B. Jongeling.

PERSSCHOUW

Kerkelijke eenheid en waarheid

In De Wekker van 18 december schreef Prof. Oosterhoff het volgende:

Er wordt geworsteld met het probleem der verdeeldheid. En het is goed, dat we daarop telkens weer gewezen worden. Want dit mag ons nimmer met rust laten. En terecht wijst de schrijver van het tweede artikel er op, dat er in de verdeeldheid der kerk soms motieven een rol spelen, die in het licht van Woord en belijdenis niet verantwoord zijn. Zo mogen sociale, psychologische en historische motieven, die in de gedeeldheid der kerken steeds een woord meespreken, nooit het laatste woord hebben. En ongetwijfeld moet er binnen het raam van éénzelfde belijdenis ruimte zijn voor onderscheidene nuanceringsen, zo men wil „modaliteiten”. Zo was het ook in de kerk van onze vaders. Allen dachten lang niet op alle punten gelijk. En dat behoeft ook niet. Als er zoveel kerken moeten komen als er meningen zijn, dan zijn we er nog lang niet. Maar dan wordt het lichaam van Christus op een vreselijke, Godonterende wijze gescheurd. En het is verschrikkelijk, wanneer men de kerk van Christus scheurt om allerlei nuanceringsen. Met name Calvijn heeft daar in zijn geschriften telkens op gewezen.

In het nummer van 1 januari voegde hij daar het volgende aan toe:

Ik geloof, dat wanneer wij spreken over de eenheid van de kerk, wij dit element niet mogen vergeten. En dan stem ik toe, dat misschien wel eens te veel met de waarheid is geschermd ten koste van de eenheid. Er hebben kerk-scheuringen plaats gehad, zo genaamd om de waarheid, maar in werkelijkheid om andere, soms louter menselijke redenen. Maar dat neemt niet weg, dat wij moeten waken om niet in een ander uiterste te vervallen, nl. dat men spreekt over eenheid ten koste van de waarheid. Juist als afgescheiden kerken ligt ons dit punt van de waarheid zwaar. Wij zijn geen afgescheiden kerken terwille van het afgescheiden zijn, maar terwille van de waarheid.

En wij gevoelen de noodzakelijkheid van de eenheid. Wij mogen nooit rusten bij een gescheurd lichaam van Christus en een gebroken avondmaalstafel.

Maar wij zullen aan de waarheid Gods niet voorbij kunnen gaan. De kerk, zal zij waarlijk kerk zijn, heeft de waarheid Gods te handhaven en uit te dragen.

Wij horen in onze dagen veel over eenheidsbewegingen en eenheidsstrevingen. Men wil eenheid op alle fronten. Het is alsof het in de lucht zit.

Maar er zijn vele eenheidsstrevingen, die met de waarheid Gods geen rekening houden. En deze zijn bij voorbaat veroordeeld. De waarachtige eenheid is een eenheid in Jezus Christus, in de gebondenheid aan Zijn Woord, maar dan ook Zijn volle Woord. Hier heeft de mens niet te schiften en te oordelen, maar alleen te geloven en te gehoorzamen.

Met deze opmerkingen zijn we het van harte eens.

Indien men er ernst mee maakt kan een goed gesprek over de eenheid der kerk worden gevoerd en zal de eenheid der kerk daardoor worden gediend.

C. V.

VAN HIER EN GINDS

Rome in Australië

Ook in Australië is de Roomse Kerk present. En werkzaam present! Dat blijkt uit onderstaand bericht, dat ons inlicht over de Roomse infiltratie in dit werelddeel. Overigens is de beste verdediging tegen Rome de versterking van eigen Reformatorisch beginsel. Ook daarvoor hebben sommigen in Australië oog:

„De rooms-katholieke kerk heeft in Sydney een „Katholiek Informatie Centrum” geopend, en is begonnen met het uitgeven van een schriftelijke cursus om „niet-katholieken” te bereiken en te bekeren. Hierin wordt medegedeeld dat er jaarlijks, in Engeland alleen, 14.000 mensen tot het rooms-katholicisme worden bekeerd. Professor Lester Webb van de Australische Nationale Universiteit heeft gezegd dat, als de huidige groei voortduurt, de rooms-katholieke kerk in 1984 de grootste kerk van Australië zal zijn.

De „Protestant Truth Society” van New South Wales heeft een oproep gericht tot alle protestantse kerken en organisaties om een krachtig standpunt in te nemen.

Communistisch geweld

Hoe consequent de Communisten zijn in hun opvoedingstheorieën en hoe zeer het Communisme er weet van heeft dat het de jeugd moet hebben om hen te beïnvloeden en te vormen blijkt in alle landen waar ze de baas zijn.

En dan zijn er in ons land en in onze kerken mensen, die vinden dat de kinderen nog rijkelijk jong zijn als ze met 12 jaar naar de catechisatie gaan...

In China heeft men beter in de gaten dat de boompjes jong gebogen moeten worden.

„Volgens berichten uit Japan worden moeders van 47.000.000 jonge kinderen in China gedwongen hun kinderen in dag-bewaarpplaatsen achter te laten, terwijl zij in de „communes” gaan werken. In een hoofdartikel van de „Peiping Volkskrant” wordt er op gewezen dat een nieuwe ethiek en nieuwe karaktereigenschappen bij de kinderen tot ontwikkeling worden gebracht. „De kinderen van onze tijd hebben hun land vurig lief, zowel als de collectieve gemeenschap en zij werken en studeren zeer intelligent”.

Een ander bericht meldt dat de communisten weten dat kleine kinderen vroeger kunnen worden onderwezen dan in het westen het geval is. Daarom begint men met de training al op een leeftijd van twee jaar.

Rooms-katholieke bisschoppen over het Amerikaanse leven

De rooms-katholieke bisschoppen van de Verenigde Staten hebben onlangs, aan het einde van hun jaarlijkse bijeenkomst te Washington, gezegd dat de Amerikanen teveel nadruk leggen op materiële welstand.

In een verklaring zeggen de bisschoppen:

„We kunnen niet als materialisten leven en verwachten anderen tot ons stelsel van vrijheid en vrede onder God te bekeren. Het communisme is”, aldus de bisschoppelijke verklaring, „het grootste gevaar voor de vrede en de vrijheid, maar omstandigheden die de morele integriteit van de Verenigde Staten aantasten, zijn eveneens een gevaar voor de zaak van de vrede en de vrijheid. De belangrijkste van deze omstandigheden zijn”, aldus de verklaring, „onrechtvaardigheden wegens rasverschillen, een te gemakkelijke houding waar het het huiselijke leven en de discipline betreft, het zich vooral bezighouden met zinnelijke en met het egoïsme in het economische leven en het buitensporige verlangen naar rijkdom en gemak”.

De Amerikaanse bisschoppen dringen er voorts bij de westelijke staatslieden op aan, voortdurend te onderhandelen over betere betrekkingen met de communistische regimens maar daarbij nimmer te vergeten, dat hun stelsel en het onze in de grond verschillend zijn als de slavernij en de vrijheid.

KERKNIEUWS

Aangenomen naar Armadale (Austr.) Ds K. Brüning te Rijnsburg.

Mej. Dr Groot, zendingsarts op Oost-Soemba zal D.V. in april repatriëren. Zij zal niet meer naar Soemba terug keren.

Ds A. van der Ziel van Groningen herdenkt deze maand, dat hij voor 25 jaar in het ambt werd bevestigd. Het is zijn uitdrukkelijk verzoek dit jubileum onopgemerkt te doen voorbijgaan.

Adressen: Noordbergum. In verband met periodieke aftreding is het adres van de Geref. Kerk te Noordbergum van 1 jan. 1960 af: Ds W. Wierenga, Geref. Pastorie, Rijksstraatweg 243 te Hardegarijp (Quatrebras). Telef.: kantoor Veenwouden 05110 - 453.

Amsterdam-Centrum: Contact-adres voor militairen bij de Zeemacht (Kattenburg): C. van Willigen, Oude Waal 38hs. (bij de Montelbaanstoren).

Het adres van de Geref. Kerk te Arum (Fr.) is thans: scribe br. S. de Vries, Nieuwbouw 284, Achlum (Fr.)

Drukkerij Steenbergen

ZEIST - TELEFOON 03404 - 2452

Periodieken

Boekwerken

Handelsdrukkerij

Voor Uw kinderen :

JEUGDCONTACT

het Geref. Jeugdtijdschrift

Abonn.prijs f 2.— per halfjaar. Verschijnt eenmaal per maand.

Proefnummers gratis verkrijgbaar bij :
JEUGDCONTACT - KANAAL 59 - ASSEN

Abonnementen s.v.p. bij vooruitbetaling door storting op giroreken. 233117 t.n.v. Drukkerij Steenbergen, Zeist, met vermelding voor „Opbouw”.

Abonnementsprijs: f 5.- p. halfj. - f 10.- p. jr. Studenten abonnement f 6.- per jaar.

Losse nummers 25 cent. Buitenland: f 6.25 per halfjaar - f 12.50 per jaar.

Regelprijs 20 cent per m.M.

Bij contract reductie.

ADVERTENTIE-TARIEF :

FAMILIEBERICHTEN :

Regelprijs 15 cent per m.M.